

Humor als breekijzer

door Liv Laveyne

Theatercollectief Tristero speelt 'Face to the Wall' in KVS

Eenmaal is geen maal. De Engelse Martin Crimp lijkt zowat de huisauteur aan het worden van theatercollectief Tristero. Na Play with Repeats brengt het Brusselse gezelschap vanaf vanavond in de KVS Face to the Wall, een drieluik eenakters van Crimp.

Youri Dirx, Peter Vandenbempt en Kristien De Proost van Tristero: 'Onder de humor schuilt steevast de menselijke tragiek.'

door Liv Laveyne

BRUSSEL | Toen Peter Vandenbempt in 1993 afstudeerde als germanist en theaterwetenschapper vatte hij het idee op om een eigen collectiefje te beginnen. De naam Tristero haalde hij uit het boek *The Crying of Lot 49* van Thomas Pynchon.

"Tristero was een subversief postorderbedrijfje dat briefjes via toiletten verdeelde. Dat leek voor een pril en subversief groepje een geschikte naam", zegt Vandenbempt.

De vaste Tristerokern, de acteurs Youri Dirx, Kristien De Proost en Vandenbempt, wordt voor *Face to the Wall* aangevuld met David Dermez, die ook al speelde in *De kersentuin* van KVS en lid is van de humanbeatboxformatie *Off the Record*.

Tristero staat volgens Vandenbempt voor "slim theater met humor, verrassend en steevast een zoektocht naar een nieuwe vorm". In *Play with Repeats* diende het publiek, alvorens in de zaal plaats te nemen, een parcours met stillezens te doorlopen. Over hoe Tristero ditmaal de drie eenakters in *Face to the Wall* aan elkaar breit, houden de acteurs de lippen stijf open.

"Dat zul je wel zien. De evolutie in Crimps oeuvre is in feite vrij gelijklopend met het grillige traject dat Tristero aflegt. Dezelfde thema's komen weliswaar terug, maar de vorm is telkens anders. Het is nooit een herhaling van een beproefd procédé. *Play with Repeats* was een well made play, met een muurvaste plot en sterk omliggende scènes, ditmaal ligt alles open. Bij tijd- en plaatsbepaling heeft Crimp als aanwijzing blank (leeg) genoteerd. Zijn personages hebben geen namen, alleen een nummer."

Crimp gaf de eenakters *Face to the Wall* en *Fewer Emergencies* samen uit, pas later voegde hij de eerste eenakter *Whole Blue Sky* eraan toe en bundelde hij de drie tot *Face to the Wall*. "In feite kun je dit drieluik zien als een omgekeerde trechter, die zich van een kleine situatie vergroot tot een blik op de wereld. Van een spaaklopend huwelijk gaat Crimp naar een schietpartij zoals in *Columbine High* om in de derde eenakter de apocalyps van onze wereld te schetsen." Griezellig toeval, Crimp voltooide zijn derde eenakter op 10 september 2001.

"*Face to the Wall* toont de menselijke vertwijfeling", vindt De Proost. "Je wordt geconfronteerd met wat er allemaal fout loopt en wat doe je dan? Kun je iets doen? Het is op dat ogenblik van vertwijfeling dat Crimp focust. Voor je het weet, is dat moment immers ook voorbij, het leven haalt je in en de sleur slurpt je op. Je draait soms je gezicht naar de muur en je rug naar alles wat je niet aankunt. Het is de 'welvaartsreflex' die ons op de been houdt: je hebt een mooi huis, dus sluit je jezelf op en kijk je naar je mooie meubels. Die oplossing lijkt voor velen de veiligste, maar wat als de muur op je afkomt? Crimp beschrijft dat dubbele gevoel zonder duidelijke stellingname maar met humor. Zo schuift hij veel vragen bij je naar binnen, over liefde, kapitalisme, consumptie en mediatisering, die je achteraf wakker houden in je bed."

Humor is ook voor Tristero het breekijzer om een breed publiek naar hun voorstelling te krijgen en te doen nadenken. "Het publiek dat naar onze voorstellingen komt, zegt achteraf vaak: 't Was wel om te lachen maar niet alleen dat.'" De liefde voor komedie heeft Tristero nooit onder stoelen of banken gestoken. Na de drie locatiekomedies *Alles voor de tuin*, *Abigail's Party* en *Altijd 't zelfde* lijkt Tristero zowat gebombarderd tot het Vlaamse komediegezelschap. Een 'uniek' profiel dat de acteurs willen nuanceren. "Ook STAN en De Koe bedienen zich graag van komedie", meent De Proost. "Het is typisch Vlaams om zelfs bij een serieuze tekst de voeten op

de grond te houden. Onder de humor schuilt steevast de menselijke tragiek."

Hoewel Crimp in eigen land zelden wordt opgevoerd - "misschien omdat het Britse theater nog altijd overwegend klassiek georiënteerd is", meent Vandenbempt - worden zijn teksten graag gespeeld op het Europese vasteland. Zij het niet altijd even geslaagd, weet Dirkx. "In het Brusselse Théâtre Varia hebben we ooit een encensering van Crimps The Treatment gezien. We zijn in de pauze weggeglip. Het was Frans theater op zijn slechtst waarin de tekst werd 'gepakt' op zijn letterlijkheid. Crimps toneelstukken zijn gelaagd, je moet het beestje opensnijden in plaats van het zomaar op de scène te kwakken."

Niettegenstaande Tristero al dertien jaar bestaat en met zeventien (co)producties een vaste waarde geworden is in het Vlaamse theater, blijft het voor de acteurs krabben om hun stukken te realiseren. Toen ze bij de laatste subsidieronde naast een structurele subsidie grepen ondanks een positief advies van de commissie, ervoeren ze dat als een slag in het gezicht, al blijven ze niet bij de pakken neerzitten. "We dienen opnieuw een dossier in voor een structurele subsidie. Omdat we ervan overtuigd zijn dat we een unieke plek innemen in het Vlaamse theaterlandschap, zeker hier in Brussel", zegt Vandenbempt.

"Het is voor de zesde maal achtereen dat we een projectsubsidie krijgen, maar we horen niet meer thuis in die 'pot' die bedoeld is om nieuw jong talent te stimuleren. Zo kunnen we geen continuïteit aan de dag leggen of een repertoire opbouwen. We voelen ons binnen de projectsubsidies ook de grote slokop tegenover die nieuwkomers die het dan met de kruimeltjes moeten stellen."

Van overheidswege is evenwel al langer gezegd dat de subsidies voor podiumkunsten hun limiet hebben bereikt. Wat is dan volgens Tristero de oplossing? "Als er vanuit de projecten geen gezelschappen meer kunnen doorstromen naar de structurele subsidies betekent het misschien dat gezelschappen die al jaren, en niet altijd volledig terecht, een structurele subsidie krijgen, eruit gegooid moeten worden. Ook aan de top van de piramide moet een balans worden opgemaakt."

Face to the Wall, vanaf vanavond in KVS Box, Brussel. Daarna op tournee. www.kvs.be, www.tristero.be.

Publicatiedatum : **2006-12-14**

Sectie : **Cultuur**